

Ritaharjun koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

JOHDANTO

- Oulun sivistys- ja kulttuuripalveluiden toiminnassa yhteinen lähtökohta on lasten ja nuorten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Tasavertaisuuden periaatteet ovat tärkeitä kaikkien lapsi- ja nuorisoryhmien toiminnassa. Jokaiselle kouluyhteisön jäsenelle tulee tarjota yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua koulun toimintaan ja edistää elämäänsä. Oppiva yhteisö mahdollistaa osallisuuden ja aidot vaikutusmahdollisuudet. Yhdenvertaisuutta edistämällä voidaan ehkäistä syrjintää, lisätä ymmärrystä moninaisuutta kohtaan ja ennen kaikkea lisätä kaikkien kouluyhteisön jäsenten hyvinvointia.” (Oulun kaupungin opetussuunnitelma, luku 4)
- Yhdenvertaisuuslain mukaan yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja - perusoikeudet kuuluvat kaikille.
- Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.
- Tässä toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan koulumme tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilaa sekä asetetaan kehittämiskohteita sekä niille toimenpiteitä lukuvuosille 2022–2025.

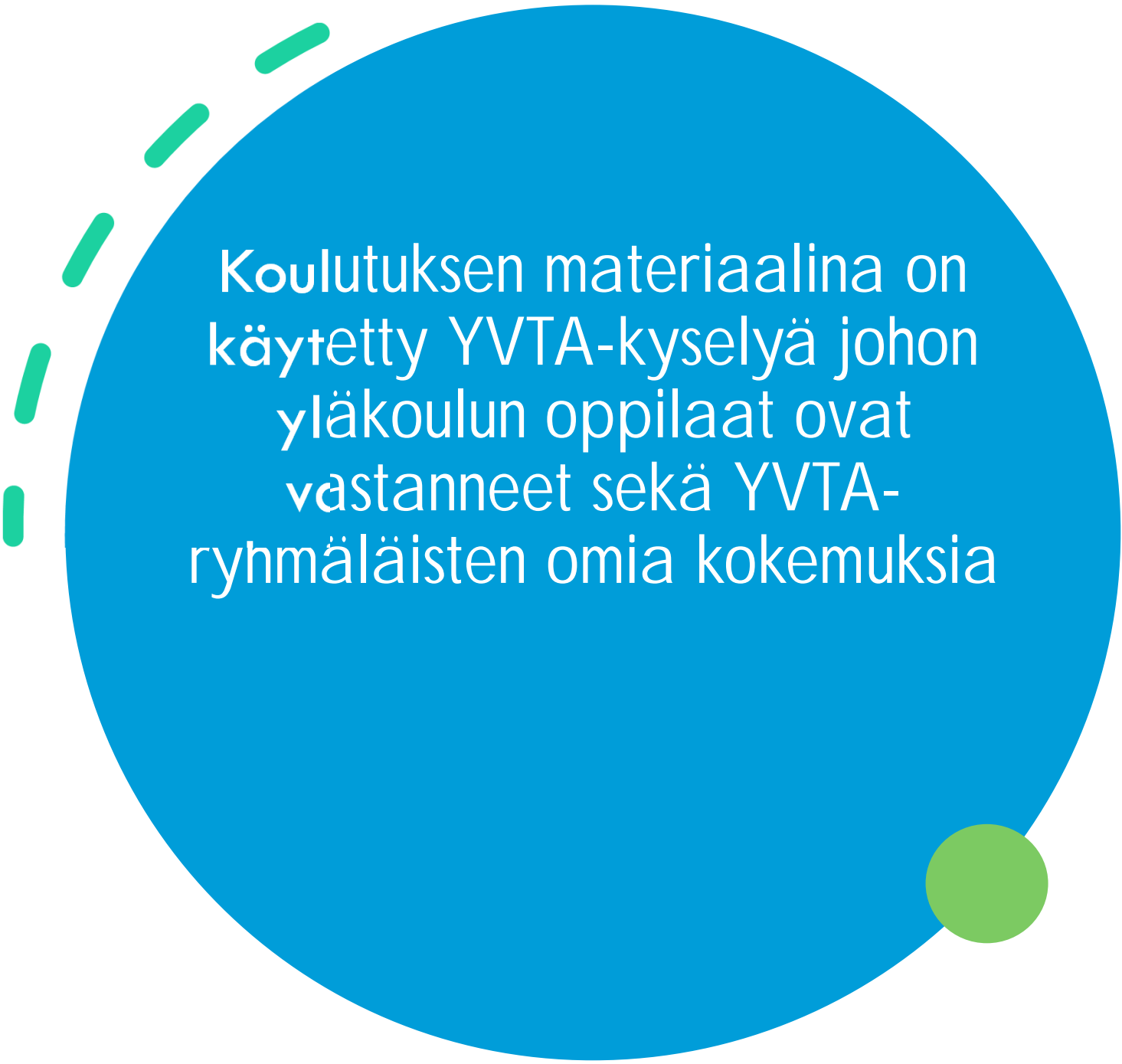

TAUSTAA JA KÄSITTEITÄ

- Osallisuudella voidaan keskeisesti tukea yhdenvertaisuuden toteutumista. Syrjintä on henkilön tai ryhmän perusteetonta toisin kohtelua, mikä johtuu iästä, alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, poliittisesta toiminnasta, ammattiyhdistystoiminnasta, perhesuhteista, terveydentilasta, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Syrjintää on välitön syrjintä, välillinen syrjintä, häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen tai käsky tai ohje syrjiä. Syrjintää ei kuitenkaan ole sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen.
- Koulun rakenteet, resurssit ja prosessit vaikuttavat siihen, millaiset mahdollisuudet koululla on toteuttaa tasa-arvoista ja yhdenvertaista kasvatusta ja opetusta (Joan Acker 1990). Opetussuunnitelma on keskeisin asiakirja, joka ohjaa koulussa rakenteellisesti toimintaa ja opetusta. Rakenteeksi katsotaan myös erilaiset toimintasuunnitelmat, lainsäädäntö (laki yhdenvertaisuudesta, laki tasa-arvosta, Suomen perustuslaki, ihmisoikeuksien julistus) ja erilaiset sopimukset (Oulun kaupungin toiminnallinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, kotouttamissuunnitelma ja vammaispoliittinen ohjelma).
- Prosesseilla tarkoitetaan ihmisten tapaa ajatella, puhua ja toimia. Prosessit jakautuvat puolestaan jakoihin (esim. jaot opetus- ja toimintaryhmiin, yleistykset: tytöt–pojat), vuorovaikutukseen (opetustilanteet, kasvatuskeskustelut ja välituntikeskustelut), symboleihin (esim. ryhmäsymbolit, värit) ja itsemäärittelyyn (mitä ihminen itse ajattelee häneltä odotettavan). Osa prosesseista on luonteeltaan tiedostamattomia ja tällöin niiden vaikutus omaan toimintaan voi olla vaikeampi havaita. Tärkeitä osa-alueita, joihin prosessien osalta kannattaa kiinnittää huomiota, ovat esimerkiksi oppimiseröjen huomioiminen, opetusmenetelmien yhdenvertaisuus, oman kulttuurin/kielen/identiteetin tukeminen ja sosiaalinen kanssakäyminen sekä yhteydenpito vanhempiin.
- Resursseilla tarkoitetaan koulun tiloja ja välineitä (leikki- ja oppimateriaalit), joiden tulisi sisällöltään edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää tilojen esteettömyyteen ja opetusmateriaaleihin.

YVTA-tiimin
tekemä
kehitysohjelma

Koulutuksen materiaalina on
käytetty YVTA-kyselyä johon
yläkoulun oppilaat ovat
vastanneet sekä YVTA-
ryhmäläisten omia kokemuksia

Sukupuolten tasa-arvo

- Suurin osa kyselyyn vastanneista oppilaista on sitä mieltä, että jotkut opettajat kohtelevat oppilaita sukupuolesta riippuen eri tavalla.
- Kyselyyn oppilaat kirjottivat esim. "tyttöjä myötäillään vaikka ne perseilee yhtä paljon ku jotku pojat ja jos joku poika perseilee kaikki pojat kärsii" ja "opettajat olettavat tyttöjen olevan parempia kuin poikien".
- Olisi tärkeää, että henkilökunta näkee oppilaat saman arvoisina ja tasoisina eikä kohtelee esim. tyttöjä paremmin tai poikia paremmin. Esimerkiksi, jos yksi poika käyttäytyy huonosti, ei ole reilua että kaikkia poikia rangaistaan (ja toisinpäin). Ei pidä olettaa, että tytöt ovat kilttejä ja asiallisia toisin kuin pojat (ja toisinpäin). Kaikki oppilaat ovat saman arvoisia ja heitä ei pidä kohdella eri tavalla sukupuolen takia.

Muunsukupuolisuus

Koulussamme käy oppilaita jotka kokevat itsensä muunsukupuoliseksi. Melkein kaikki nämä oppilaat ja myös jotkut muut oppilaat kokevat, että koulussa on hankalaa olla muunsukupuolinen.

Esim. "Eri sukupuoliset tuomitaan ja esim. liikuntatunnilla jaetaan tytöt vs pojat." ja "monia oppilaita tytötellään tai luokitellaan tiettyyn sukupuoleen (myös pojitellaan yms.); "minun sukupuolta ei huomioida".

Tällainen "tyttöttely" ja "pojittelu" voi olla monelle oppittajalle arkipäivää ja hankala huomioida, mutta tietyille oppilaille se voi olla hyvin raskasta.

Koulun henkilökuntaa voitaisiin kehottaa siirtymään sukupuolineutraalimpiin termeihin kuten esim. "nuoret", "oppilaat", "punapaita" tai muita luovia keksintöjä. Tunnilla jakoja voisi myös pyrkiä tekemään sukupuolineutraalimmin.

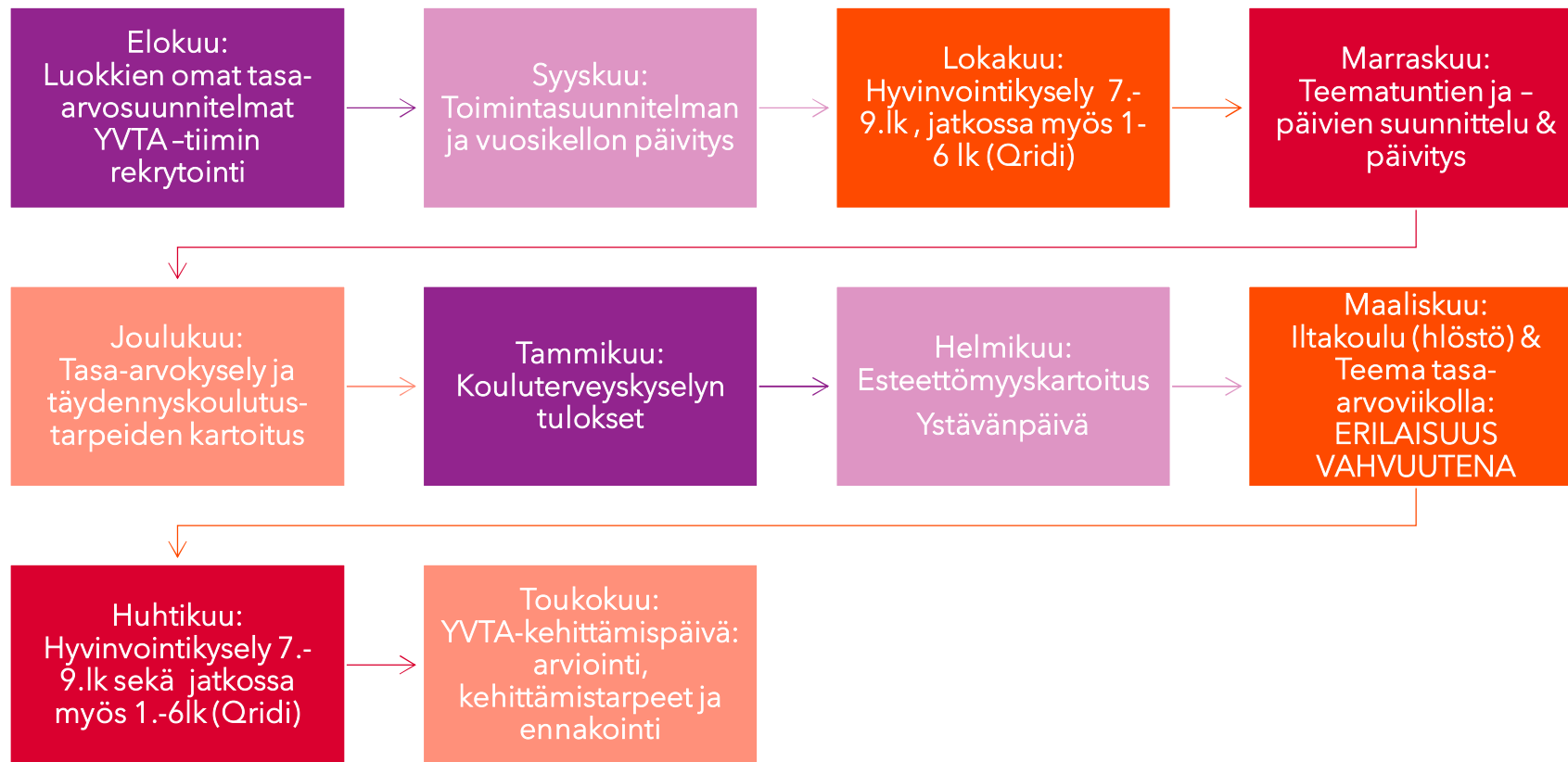

Puuttuminen kielenkäyttöön ja epätasa-arvoiseen kohteluun oppilaiden keskuudessa

- Kyselyn mukaan koulussamme ilmenee paljon härskiä ja ahdistavaa kielenkäyttöä, homo- ja transfobiaa, rasistista kieltä sekä törkeää nimittelyä. Suurin osa oppilaista oli esimerkiksi rastittanut kyselyssä kohdan "Olen kuluneen vuoden aikana kokenut tai havainnut vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä"
- Kyselyyn vastanneiden oppilaiden kommentteja: "Toisten seksuaalisuudesta tehdään suuri numero", "joillekin nauretaan erilaisuutensa takia", "homo ei ole haukkumasana eikä n-sanaa saisi käyttää", "Pojat kommentoivat tyttöjen kroppia häiritsevällä ja loukkaavalla tavalla jatkuvasti".
- Moni oppilaista on myös kokenut, että tällaiseen käytökseen ei ole puututtu, kun se on tuotu esille. Se olisi äärimmäisen tärkeää. Käytävillä asiaan puuttuminen on erittäin haastavaa, jonka takia olisi erittäin tärkeää, että luokassa kaikki opettajat puuttuvat asiaan tiukasti.

YVTA-VUOSIKELLO

ARVIOINTI KEHITTÄMISKOHTEIDEN OSALTA VUOSITTAIN

KEHITTÄMISKOHDE	ONNISTUMISET	HAASTEET	MUUTA
2023			
1.			
2.			
3.			
2024			
1.			
2.			
3.			
2025			
1.			
2.			
3.			